

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НДПП 1 НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Освітньо-професійна програма «Історія», «Середня освіта.Історія» _____

Освітній ступінь _____ «Бакалавр» _____

спеціальність _____ 032 «Історія та археологія», _____

_____ 014.03 «Середня освіта.Історія» _____

факультет _____ Історичний _____

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з курсу «Новітня історія України»

Для студентів освітньо-професійної програми «Історія», «Середня освіта.Історія»
Освітнього ступеню «Бакалавр»

Спеціальності 032«Історія та археологія»
014.03 «Середня освіта.Історія»

Розробник: к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін Шипік Н.Ф.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історичних дисциплін

Протокол від «27» серпня 2020 року, № 1

Завідувач кафедри історичних дисциплін

_____
(підпис) (Романцов В.М.)
(прізвище та ініціали)

© Шипік Н.Ф.,2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 10	Галузь знань 03 Гуманітарні науки 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна навчальна дисципліна професійної підготовки	
Модулів – 4	Спеціальність (професійне спрямування): 032 «Історія та археологія», 014.03 «Середня освіта. Історія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферат</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 300		5/6-й	5/6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: Бакалавр	40/40год.	6/4 год.
		Практичні, семінарські	
		20/20 год.	6/4 год.
		Самостійна робота	
		90/90 год.	140/140 год.
	Вид контролю: екзамен	Вид контролю: екзамен	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання в I семестрі - 60/90, в II семестрі - 60/90
для заочної форми навчання в I семестрі– 10/140, в II семестрі – 10/140

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Новітня історія України». Ґрунтуючись на здобутках сучасної історичної науки сформувати у студентів-істориків знання історичних подій в Україні від національно-демократичної революції до сьогодення.

Завданням навчальної дисципліни є з'ясування концептуальних засад історії України новітньої доби; ознайомлення із здобутками цієї дисципліни на сучасному етапі; засвоєння логіки історичних подій в період від національно-демократичної революції до сьогодення; опанування знанням про специфіку суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного розвитку України на різних етапах новітньої історії; формування розуміння вузлових проблем історії України новітньої доби; виявлення специфіки становлення української нації та процесів державотворення; висвітлення діяльності провідних політичних, громадських та культурних діячів України; формування оцінок щодо впливу тоталітарної системи на хід української історії, осягнення ролі ключових загальноєвропейських подій та ознайомлення із визначальними віхами розвитку України на сучасному етапі.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Програма вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія України» складена у відповідності до освітньої-професійної програми «Історія» та «Середня освіта. Історія». «Новітня історія України» є нормативною навчальною дисципліною професійної підготовки, складовою циклу підготовки фахівців освітнього рівня «Бакалавр» спеціальності 032 «Історія та археологія» і 014.03 «Середня освіта. Історія».

Передумови для вивчення дисципліни. Вивчення курсу передбачає наявність базових знань у студентів з «Історії первісного суспільства», «Історії Стародавнього Світу», «Історії Середніх віків», «Історії Нового часу» та «Спеціальних історичних дисциплін».

Результат вивчення навчальної дисципліни. Студент повинен розуміти хід подій української історії новітньої доби, знати її періодизацію, основні дати, поняття та терміни; орієнтуватися в основних історіографічних проблемах, найважливіших писемних джерелах та концептуальних засадах; чітко уявляти вплив тоталітарної системи на культурно-ідеологічні, суспільно-політичні, соціально-економічні та демографічні процеси в Україні; оперувати знаннями щодо розвитку національного руху, процесів державотворення, ролі провідних діячів в новітній історії України; мати уявлення про еволюцію соціальної структури українського суспільства; вміти визначати мету, завдання, проблеми, характеризувати, систематизувати та класифікувати літературу, джерела та програмний матеріал; обґрунтовувати актуальність теми та висвітлювати матеріал ґрунтовно, логічно й послідовно.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до новітньої історії України. Українська революція.

Тема 1. Вступ.

Що вивчає новітня історія України. Обґрунтування актуальності. Її завдання. Періодизація. Хронологічні рамки. Характеристика джерел та літератури. Визначення основних концепцій і наукових проблем.

Тема 2 . Початок революції. Створення та діяльність Центральної Ради.

Вплив лютневої революції в Росії на події в Україні. Розстановка політичних сил в Україні навесні 1917 р. Передумови та створення Української Центральної Ради. Основні діячі та їх погляди. Формування ідеологічної платформи. Перші кроки у здійсненні національно-територіальної автономії. Проголошення 1 Універсалу та його значення. Генеральний секретаріат як виконавчий орган Центральної Ради. Політична боротьба між Українською Центральною Радою та Тимчасовим урядом. Прийняття 2 Універсалу, його значення. «Інструкція Тимчасового уряду Генеральному секретаріатові». Жовтневі події в Києві та проголошення Української Народної Республіки. Економічна політика Центральної Ради. Становище в сфері культури. Початок українсько-більшовицької війни та її причини. Зовнішньо-політичні орієнтири лідерів Української Центральної Ради. Берестейський мирний договір та його значення. Перша спроба встановлення радянської влади в Україні. Німецько-австрійський окупаційний режим та його наслідки. М.С.Грушевський - Президент УЦР. Повалення влади Центральної Ради. Значення першого етапу української національно-демократичної революції.

Тема 3. Українська держава гетьмана П.Скоропадського.

Становлення гетьманського режиму. Перші кроки до створення Української держави. Формування кабінетів міністрів. Перші законодавчі акти. Політика в галузі промисловості та сільського господарства. Спроби створення власних військових частин: здобутки та недоліки. Політика в галузі культури. Українські школи, гімназії, вищі навчальні заклади. Академія наук В.І.Вернадський. Українська автокефальна православна церква. Музеї. Політичні партії та угруповання. Становлення та діяльність антигетьманської опозиції. Спроби пошуку зовнішніх політичних партнерів. Антанта. Український національний державний союз. Створення Директорії. Падіння Гетьманського режиму.

Тема 4. Україна в добу Директорії.

Початок антигетьманського повстання. Зречення П.Скоропадського влади. С.Петлюра. Політика Директорії у внутрішньополітичному житті України. Характеристика політичних поглядів провідних діячів Директорії. Стосунки з Антантою, Польщею, РСФФР. Відносини з ЗУНР. Акт злуки ЗУНР та УНР. Друга війна більшовицької Росії проти України. Україна в період окупації більшовиками. Кам'янецький період. Київська катастрофа. Денікінський окупаційний режим. Перший Зимовий похід армій. Українська національна рада. Українсько-польські переговори. Ризький мирний договір.

Тема 5. Західноукраїнська народна республіка.

Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Становище українських земель напередодні повстання. Виступ українців у Львові. Бої за Львів. Позиція представників Антанти. Українська Національна рада. Тимчасовий основний закон про державну самостійність, територію суверенної держави та її назву - ЗУНР (Західноукраїнська народна республіка). Прорахунки і здобутки уряду ЗУНР. Злука УНР і ЗУНР та утворення ЗОУНР. Події на Буковині та Закарпатті. Паризька мирна конференція. Поразка національно-визвольного руху на західноукраїнських землях, причини.

Тема 6. Утвердження радянської влади в Україні.

Воєнно-більшовицька експансія в Україну наприкінці 1918 - початку 1919 р. Запровадження "воєнного комунізму" в Україні. Розгортання селянського антикомуністичного повстанського руху в Україні навесні 1919 р. Падіння радянської влади в Україні. Револьюційна повстанська армія в денікінському тилу. Радянська влада в Україні в 1920 р. Радянсько-польська війна. Війна радянських військ з білогвардійцями.

Змістовий модуль 2. Міжвоєнна доба історії України.

Тема 1. УСРР в умовах нової економічної політики

Криза політики воєнного комунізму. Соціально-економічна та політична криза початку 20-х років. Спроби побудувати безтоварну централізовану економіку. Продовольчі реквізиції на селі. Антикомуністичний селянський повстанський рух. Причини та наслідки Голодомору 1921 – 1923 рр. в Україні. Надзвичайні заходи у вилученні продовольчих запасів. Міжнародна допомога голодуючим. Експорт зерна з УСРР. Нова економічна політика на українських землях. Перехід до продподатку на селі. Часткова денационалізація. Госпрозрахунок на державних підприємствах. Грошова реформа. Непмани. Розвиток сільської кооперації. Створення СРСР та місце України в ньому. Посилення партійної диктатури. Ліквідація багатопартійності. Запровадження жорсткої цензури. Політика «Українізації». Згорання непу.

Тема 2. Радянська Україна в умовах утвердження сталінського тоталітарного режиму.

Утвердження сталінського тоталітарного режиму на українських землях. Концепція планової економіки. Індустріалізація народного господарства в Україні. Методи її запровадження, результати та наслідки. Перший п'ятирічний план розвитку народного господарства. Результати другої та третьої п'ятирічок. Витіснення приватних підприємств. Диспропорції економічного розвитку. Життєвий рівень населення. Запровадження карткової системи. Створення таборів системи Гулаг. Політика в сільському господарстві - боротьба з селянами-власниками. Початок колективізації сільського господарства. Розкуркулення на селі. Голодомор 1932 -1933 рр. в Україні. Продовольчі штрафи. Колгоспи у системі командної економіки. Обов'язкові поставки зерна державі колгоспами. Присадибні ділянки колгоспників. Безальтернативні вибори. Конституція 1937 р. та її декларативний характер. Роль громадських організацій в добу сталінського тоталітаризму.

Тема 3. Західноукраїнські землі в 1921 - 1939 рр.

Західноукраїнські землі у складі Другої Речі Посполитої, Чехословацької Республіки та Румунського королівства. Політика осадництва. Кооперативний рух. Українські партії в політичній системі метрополій. Політика «пацифікації». Створення організації українських націоналістів. Карпатська Україна.

Змістовий модуль 3. Україна в роки II Світової війни.

Початок Другої світової війни. Агресивна політика нацистської Німеччини та сталінського режиму СРСР на українських землях. Радянізація західноукраїнських земель. Військово-політична співпраця та підготовка до війни нацистського та сталінського тоталітарних режимів. Вторгнення німецьких військ та їх союзників на територію СРСР та катастрофічні поразки Червоної армії на території України в червні 1941 – липні 1942 рр. Нацистська окупація українських земель та партизанський рух Опору проти окупантів. Боротьба ОУН та УПА за самостійну соборну Українську державу. Радянські війська в боях за вигнання нацистських окупантів та їх союзників з території України. Місце України в розгromі нацистської Німеччини.

Змістовий модуль 4. Остання доба сталінського тоталітарного режиму в Україні.

Політика сталінського режиму на українських землях у повоєнний час. Відбудова промисловості, грошова реформа. Становище в сільському господарстві, Голодомор 1946 – 1947 рр. Політико-ідеологічна реакція. "Ждановщина" в Україні. Відновлення політичних репресій. Боротьба з "націоналізмом" і "космополітизмом". Заборона греко-католицької церкви. Індустріалізація та

колективізація у західноукраїнських областях. Депортація українців з території Закарпаття. Операція “Вісла”. Придушення українського визвольного руху на західноукраїнських землях.

Змістовний модуль 5. Хрущовська «відлига» в Україні. Криза та розпад СРСР.

Хрущовська «відлига». Реформи в промисловості та сільському господарстві, соціальна політика. Засудження культу особи Й.Сталіна та непослідовна політика десталінізації. Національно-культурне відродження в роки хрущовської «відлиги». Самвидав. Брежнєвська доба «застою». Поглиблення суспільної кризи комуністичної системи. Дисидентський рух в Україні. Неосталінізм та політичні репресії КДБ. Горбачовська «перебудова». Чорнобильська катастрофа. Руйнування ідеологічних догм. Суверенізація України. Студентська революція «на граніті». Україна в часи заколоту ДКНС. Крах СРСР.

Змістовний модуль 6. Розбудова незалежної Української держави.

Проголошення незалежності України. Розбудова незалежної Української держави. Україна у сучасних міжнародних відносинах. Українська діаспора. Суспільно-політичний розвиток Української держави на початку XXI ст. Прийняття Конституції України. Проблеми соціально-економічного розвитку України наприкінці XX - на початку XXI ст. «Помаранчева» революція. Євромайдан. Революція Гідності. Анексія Криму та початок російської агресії на сході України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Вступ до новітньої історії України. Українська революція.								
Тема 1. Вступ.	3	2		1	8	1		7
Тема 2. Початок революції. Створення та діяльність Центральної Ради.	11	6		5	10	1		9
Тема 3. Українська держава гетьмана П.Скоропадського.	12	4	4	4	12		2	10
Тема 4. Україна в добу Директорії.	12	5		7	11	1		10
Тема 5. Західноукраїнська народна республіка.	11	3		8	11			11
Тема 6. Утвердження радянської влади в Україні.	9	4		5	11	1		10
Разом за змістовим модулем 1	58	24	4	30	63	4	2	57
Змістовий модуль 2. Міжвоєнна доба історії України.								
Тема 7. УСРР в умовах нової економічної політики	32	6	8	18	33			33
Тема 8. Радянська Україна в умовах утвердження сталінського тоталітарного режиму.	25	7	8	10	23	1	2	20
Тема 9. Західноукраїнські землі в 1921 - 1939 рр.	25	3		22	21	1		20
Разом за змістовим модулем 2	82	16	16	50	77	2	2	73
Усього годин за I семестр	140	40	20	80	140	6	4	130
Змістовий модуль 3. Україна в роки II Світової війни.								
Тема 10. Україна в роки II Світової війни.	36	8	8	20	40	2	4	34
Змістовий модуль 4. Остання доба сталінського тоталітарного режиму в Україні.								
Тема 11. Остання доба сталінського тоталітарного режиму в Україні.	35	12		23	34	2		32
Змістовий модуль 5. Хрущовська «відлига» в Україні. Криза та розпад СРСР.								
Тема 12. Хрущовська «відлига» в Україні. Криза та розпад СРСР.	34	12	4	18	36	2		34
Змістовий модуль 6. Розбудова незалежної Української держави.								
Тема 13. Розбудова незалежної Української держави	35	8	8	19	30			30
Усього годин за II семестр	140	40	20	80	140	6	4	130
Модуль 2. ІНДЗ								
Усього годин	300	80	40	180	300	12	8	280

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Українська держава П.Скоропадського	4	2
2.	Директорія УНР		
3.	Суспільство і влада УСРР у період нової економічної політики	4	
4.	Політика «українізації» в радянській Україні у 20-30-х роках ХХ ст.	4	
5.	Утвердження тоталітарного режиму в суспільно-політичному житті радянської України у 20-30 рр. ХХ ст.	4	2
6.	Формування репресивно-карального апарату та масові репресії в Україні у 20-30 рр. ХХ ст.	4	
7.	Голодомор 1932-1933 рр. в Україні	4	
8.	Окупаційний режим Німеччини та її союзників на українських землях (1941-1944 рр.)		
9.	Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія (191939 – 1956 рр.)	4	2
10.	Зародження і розвиток дисидентського руху в УРСР у 50-80 рр. ХХ ст.	4	2
11.	Здобуття державної незалежності України	4	
12.	Проблеми державотворення незалежної України.	4	
	Разом	40	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Вступ	1	7
2.	Початок революції. Створення та діяльність Центральної Ради	7	20
3.	Українська держава гетьмана П.Скоропадського	7	10
4.	Україна в добу Директорії	8	20
5.	Західноукраїнська народна республіка	13	14
6.	Утвердження радянської влади в Україні	9	17
7.	УСРР в умовах нової економічної політики	20	34
8.	Радянська Україна в умовах утвердження сталінського тоталітарного режиму.	10	21
9.	Західноукраїнські землі в 1921 - 1939 рр.	25	23
10.	Україна в роки II Світової війни.	20	28
11.	Остання доба сталінського тоталітарного режиму в Україні	15	24
12.	Хрущовська «відлига» в Україні. Криза та розпад СРСР.	20	30
13.	Розбудова незалежної Української держави	25	32
	Разом	180	280

7. Індивідуальні завдання

Написання рефератів, повідомлень, складення хронологічних таблиць, вивчення фактичного матеріалу, визначення історіографічних проблем, аналіз джерельної бази, підготовка тестових завдань

8. Основними методами навчання є лекції, семінарські заняття, реферування навчальної і наукової літератури.

9. Критерії оцінювання

Розподіл балів за виконаними завданнями

Поточний контроль знань																Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2												
Доповіді на семінарах	конспект	реферат	МКР	Всього за модуль	Доповіді на семінарі	конспект	реферат	МКР	Всього за модуль	Екзам	Сума						
9	6	5	5	25	13	7	2	3	25	50	100						
Поточний контроль знань																Екзам	Сума
Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4			Змістовий модуль 5			Змістовий модуль 6							
Доповіді на семінарах	конспект	реферат	Всього за модуль	співбесіда	МКР	Всього за	Доповіді на семінарі	конспект	повідомлення	Всього за	Доповіді на семінарі	конспект	повідомлення	МКР	Всього за	Екзам	Сума
6	4	5	15	5	3	8	5	3	3	11	6	4	3	3	16	50	100

Оцінювання знань студентів під час поточного контролю відбувається на підставі наступних критеріїв:

1. Правильність відповідей (правильне, чітке, достатньо глибоке викладення теоретичних понять).
2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу і самостійність міркувань.
3. Новизна навчальної інформації; рівень використання наукових (теоретичних знань).
4. Вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями у повсякденному житті.

Відповіді студентів оцінюються і за формою, тобто з точки зору логічності, чіткості, виразності викладу навчальної літератури.

10. Розподіл балів, які отримують студенти для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота									Екзамен	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		100
2	7	7	6	4	4	8	8	4	50	

Змістовий модуль №3	Змістовий модуль №4	Змістовий модуль №5	Змістовий модуль №6	Екзамен	100
15	10	12	13	50	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Засоби оцінювання

- екзамени;
- виступи на семінарських заняттях, конспекти, презентації;
- реферати, повідомлення;
- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Методичні рекомендації з історії України (Ч.3.); матеріали для мультимедійного супроводу; навчальні відеофільми; контрольні тести.

13 Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Історія України: нове бачення / В.Ф.Верстюк, О.В.Гарань, О.І.Гуржій та ін.; під ред. В.А. Смолія. - К: "Альтернативи", 2000. - 464 с.
2. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX ст. – К., 1996.
3. Новітня історія України (1900 – 2000)/ А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусев, В.П. Дрожжин та ін.. – К.:Вища школа., 2000. -663.
4. Гунчак Т. Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії. – К.:Либідь, 1993. 288с.
5. Литвин В.М. Історія України у 3-х томах: Новітній час (1914-2004). Книга перша / В.М. Видавничий дім "Альтернативи, 2005 – 638.
6. Литвин В. М. Історія України: Новітня доба : навч. посіб. / В. М. Литвин, В. Ф. Колесник, А. Г. Слюсаренко, М. А. Боровик, І. К. Патриляк, О. І. Петасюк, С. Ф. Пивовар, А. М. Пищик, Г. П. Савченко, О. О. Сморгжевська, Г. С. Черевичний; ред.: В.М. Литвин. - К. : Академвидав, 2012. - 479 с.
7. Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси в 3-х томах / Інститут історії України НАН України – К.: Наукова думка, 2004. – 504с. Доступно з http://chtyvo.org.ua/authors/Danylenko_Viktor/Ukraina_i_Rosiia_v_istorychnii_retrospektyvi_Tom_2_Radianskyi_proekt_dlia_Ukrainy/
8. Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси в 3-х томах / Інститут історії України НАН України; ... НАН України В. А. Смолій: *Том 3*. Доступно з: http://chtyvo.org.ua/authors/Stanislav_Kulchyttskyi/Ukraina_i_Rosiia_v_istorychnii_retrospektyvi_Tom_3_Novitnij_ukrainskyi_derzhavotvorchyi_protse/
9. Мицик Ю.А. Історія України: Навчальний посібник / [Ю.А. Мицик, О.Г. Бажан, В.С. Власов]. – К., 2008. – Доступний з: http://ebk.net.ua/Book/history/mitsyk_iu/index.htm

Допоміжна

1. Нариси з історії української революції 1917-1921 років / Ред.кол.: В.А.Смолій, В.Ф.Верстюк, С.В.Кульчицький та ін.. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2011. Кн.1 -390 с. Доступно з <http://resource.history.org.ua/item/0007096>
2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917 - 1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: кн. 1.- К., 1994. - 425 с.
3. Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. Джерелознавче дослідження. – К. , 1999.
4. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник.— К.: Заповіт, 1997.— 344 с. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Verstiuk_Vladyslav/Ukrainska_Tsentralna_Rada/
5. Греченко В.А.,Ярмиш О.Н. Україна у добу «раннього» тоталітаризму (20-ті роки XX ст.): Монографія. – Харків: Вид-во НУВС, 2001. – 276 с.
6. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921-1928 рр.): Колективна монографія / Відп. ред. С. В. Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. – [Кн. 1, 2], – К, 2010. – 445 с. Книга1. Режим доступу: http://shron2.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Narysy_povsiakdennoho_zhyttia_radianskoj_Ukrainy_v_dobu_nepu_1921-1928_rr_Chastyina_1.pdf ;
7. Відносини держави, суспільства і особи під час створення радянського ладу в Україні (1917–1938 рр.) / Гол. редкол Смолій В. А. Авт. кол.: Кульчицький С. В, Васильєв В. Ю., Єфіменко Г. Г., Лях С. Р. НАН України. Інститут історії України. – Т. 1,2 – К.: Інститут історії України, 2013.
8. «Українізація» 1920–30-х років: передумови, здобутки, уроки //Колективна монографія. Під ред. В.А.Смолія. – К., 2003.- 392 с. – Режим доступу:

- http://shron1.chtyvo.org.ua/Danylenko_Viktor/Ukrainizatsiia_192030-kh_rokiv_peredumovy_zdobutky_uroky.pdf
9. Довідник у 2 ч./ Упоряд. І.О.Кресіна, В.Ф.Панібудьласка; За ред. В.Ф.Панібудьласки. - К.: Вища школа, 1997. - Ч. 2. - 704 с.
  10. Касьянов Г. В., Даниленко В. М. Сталінізм і українська інтелігенція (20 - 30-ті роки) /Г. В. Касьянов, В. М. Даниленко. - К.: Наукова думка, 1991. - 96 с.;
  11. Коваль Ф. Українська кооперація — знищена й забута ідея самозахисту національних інтересів // Розбудова держави. —1997. - 7—8. —С. 125—128.
  12. Ковальчук М. Симон Петлюра та військова опозиція в армії УНР у 1920-1921 рр. // УІЖ. — 2005. - № 1
  13. Ковалюк В.Р. Культурологічні та духовні аспекти "радянізації" Західної України (вересень 1939 - червень 1941 р.) // УІЖ. - 1993. - № 2,3.-С. 3- 16.
  14. Колективізація (розкуркулення в УСРР). //УІЖ. —1992. -№ 3.
  15. Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і терор голодом. Доля куркулів // Дніпро. - 1990. - № 1 - 2.
  16. Корновенко С. Село. Хліб. Гроші. Податкова політика радянської влади в українському селі у період НЕПу. — Черкаси, 2004
  17. Костюк Р. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки. — К., 1995.
  18. Кульчицький С. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.). — К. 1999 [Україна крізь віки. Т.11]
  19. Лисяк-Рудницький Іван. Історичні есе. — К.: «Основи», 1994. — Т.1,2.
  20. Остапенко П.В. Усі видатні постаті історії України. — Х., 2006. — 352с.
  21. Магочій, Павло-Роберт Україна: Історія її земель та народів - Вид. 1-е. - Ужгород : Вид-во В. Падяка, 2012. - 789 с.
  22. Павленко Ю., Храмов Ю Українська державність у 1917 — 1920 рр. — К.: МАНускрипт, 1995.—260 с.
  23. Суспільство і влада в радянській Україні у період непу: Колективна монографія у 2 томах / Відп.ред. С.Кульчицький — К., 2015. Режим доступу : <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7708-3/978-966-02-7708-3.pdf>
  24. Пиріг Р. Українська гетьманська держава 1918 року. Історичні нариси / НАН України. Інститут історії України. — К.: Інститут історії України, 2011. — 336 с.
  25. Реєнт О.П., Коляда І.О. Україна між світовими війнами (1914-1939). Події. Люди. Документи: Нариси історії: навч. пос. — К, 2004.- 540 с.
  26. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. — К., 1999. [Україна крізь віки. — Т.10]
  27. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Історичні нариси // Наукове видання Кентій А.В., Кульчицький С.В., Лисенко О. Є., Патриляк І К. Доступно з: http://chtyvo.org.ua/authors/Stanislav_Kulchytskyi/Orhanizatsiia_ukrainskykh_natsionalistiv_i_Ukrainska_povstanska_armiia_Istorychni_narysy/
  28. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси / Ред кол.: В.А.Смолій, Г.В.Боряк, Ю.А.Левенець та ін. — К., НАН України. Інститут історії, 2011. - Том 2. -Доступно з: <http://resource.history.org.ua/item/0007095>
  29. Снайдер Т. Криваві землі: Європа поміж Гітлером та Сталінінм: монографія. - Київ: Грані-Т, 2011
  30. Україна в добу «Великого терору»: 1936 - 1938 роки /авт. упоряд. С. Богунов, В. Золотарьов, Т. Рафальська та ін. - К.: Либідь, 2009. - 544 с.;
  31. Кульчицький С. В. Комунізм в Україні: Перше десятиріччя (1919–1928). — К.: Основи, 1996. — 396 с
  32. Патриляк І. К., Боровик М. А. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду. — Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. Доступно з: http://chtyvo.org.ua/authors/Patryliak_Ivan/Ukraina_v_roky_Druhoi_svitovoi_viiny_sproba_k_ontseptualnoho_pidkhodu/

33. Патриляк І. До питання про внесок ОУН та УПАу боротьбу проти нацистських окупантів на території України // Укр. істор. журн. — 2004. — № 5.
34. Кучер В.І. Україна у Другій світовій війні (1939-1945): Посібник для вчителя/ В.І. Кучер, П.М. Чернега. - К.: Генеза, 2004. - 272 с.
35. Левітас Ф.Л. Друга світова війна: український вимір/ Ф.Л. Левітас. - К.: Наш час, 2011. - 272 с.
36. Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні. Середина 1950-х - початок 1990-х років.- К.: Видавництво ім. О.Теліги, 1998.- 720 с.
37. Курносів Ю.В. Інакомислення в Україні (60-ті – перша половина 80-х рр. ХХ ст.). К., 1994
38. Білокінь С. Клуб творчої молоді «Сучасник» (1960-1965). – К., 2012. – 63с.
39. Рух опору в Україні: 1960–1990. Енциклопедичний довідник / Головний редактор О. Зінкевич. – К.: Смолоскип, 2010. – 804 с.
40. Міжнародний біографічний словник дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР. Т. 1. Україна. Частина 1. – Харків: Харківська правозахисна група; «Права людини», 2006. – 1–516 с.; Частина II. – 517–1020 с. – Доступно з: <http://library.khpg.org/files/docs/1243607601.pdf>
41. Бойко О.Д. Україна: від путчу до пущі (серпень –вересень 1991 р.): монографія. Ніжин, 2006. – 224 с.
42. Кульчицький С.В. Утвердження незалежної України: перше десятиліття// Український історичний журнал. – 2001. - №2-4.
43. Кульчицький С.В. Україна: суспільство і держава на терезах історії (1991-2006). / С.В.Кульчицький // Український історичний журнал : Науковий журнал. - 2006. № 4. - С. 15-32. Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/journal/2006/4/2.pdf>
44. Кульчицький С. Історичні передумови переростання перебудови в національну революцію (1989 - 1991 рр.) // Проблеми історії України: факти, судження. Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/pro/5/15.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України. Доступ з: <http://history.org.ua/uk>
2. Центр досліджень українського визвольного руху. Доступ з: <http://www.cdvr.org.ua>

Відео-матеріали:

1. Відеолекція Я.Грицака за темою: «Хто такі українці і чого вони хочуть?» Доступно з: <https://www.youtube.com/watch?v=nfTKdUXX4IE>
2. Відео-лекція Г.Савченко за темою: «Зародження українського руху в російській армії 1917 року». Доступно з: <https://www.youtube.com/watch?v=IZEPjTslZHo&t=1451s>
3. Примаченко Я. Українська культура в Україні: 100 років досвіду. Про розвиток українського кіномистецтва у 20-ті роки 20 ст. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=U-TPQLvrYT4>
4. Документально-публіцистичний фільм «Живі». Доступно з: www.videopager.ru/tag/Буковський
5. Документально-публіцистичний фільм «Дисиденти» у 6 серіях. Доступно з: <https://www.youtube.com/watch?v=Jn-w34IUJog>
6. Документально-публіцистичний фільм «16 днів. Революція на граніті» Доступно з: https://www.youtube.com/watch?v=7NY_icyX2Tg